

даючи місцевим бюджетам можливість регулювати обсяги фінансування і використання коштів відповідно до потреб населення.

Література:

1. Новий освітній простір: уряд прийняв постанову, що пояснює, як використовуватиметься майже 1 млрд гривень держсубвенції на обладнання початкових шкіл. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/novij-osvitnij-prostir-uryad-prijnyav-postanovu-sho-poyasnyuye-yak-vikoristovuvatimetsya-majzhe-1-mlrd-griven-derzhsubvenciyi-na-obladnannya-pochatkovih-shkil>.
2. Постанова КБМ “Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти “Нова українська школа” URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/237-2018-%D0%BF?Lang=ru>.
3. Про внесення змін до рішення міської ради від 15.12.2017р. №7/21/42 „Про бюджет м. Тернополя на 2018рік» URL: <https://rada.te.ua/sesiya/rishennya-sesii/21062.html>.
4. Про виконання бюджету міста Тернополя за 9 місяців 2018 року URL: <https://rada.te.ua/vikonavchiy-komitet/rishennya-vikonavchogokomitetu/24530.html>.

Росенко Таїна Ігорівна

ст. гр. Ф – 43, ТНЕУ

Науковий керівник – к. е. н., доцент Русін В. М.

РИЗИКИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Реалізація казначейського обслуговування державного бюджету та бюджетний моніторинг – базові завдання Державної казначейської служби України, які визначили пріоритетність здійснення контролю ризиків використання бюджетних коштів. Актуальність дослідження проблеми виявлення та усунення ризиків в бюджетній сфері економіки є надзвичайно високою з огляду на сучасну економічну ситуацію нашої країни. Тому дослідження можливості виникнення різного роду ризиків, з якими стикається Казначейство у діяльності, дасть змогу оптимізувати його роботу, покращити здійснення контролю щодо цільового використання бюджетних коштів, а отже і запобігти зростанню бюджетних витрат.

Поняття "ризик" застосовується у різних контекстах, саме тому існує багато визначень цього терміну. Аналіз існуючих визначень дозволяє виокремити три основних підходи до визначення цієї категорії: у першому – ризик визначається як можливість втрат, як вірогідність понести збитки або упустити вигоду [1, с. 956]. У другому, ризик – це атрибут прийняття

рішення у ситуації невизначеності [2, с. 214]; у третьому – це ймовірність того чи іншого результату (отримати прибуток чи зазнати втрат) від реалізації певного господарського проекту чи операції, економічної діяльності через несприятливі обставини [1, с. 396]. Ризик завжди пов'язаний із втратами, отже, необхідно чітко визначити механізми їх усунення чи мінімізації.

Визначення терміну «казначейський ризик» трактується як ймовірність настання подій, які негативно впливатимуть на здатність Державної казначейської служби України, її структурних підрозділів та працівників виконувати відповідні функції, процеси, операції, або матимуть негативні фінансово-господарські, юридичні та/або інші наслідки» [3].

Існує ряд чинників, які у процесі функціонування казначейської системи виконання бюджетів спричиняють появу різноманітних ризиків. Оскільки казначейська система багаторівнева та органами ДКСУ здійснюється широкий спектр функцій, на кожен її окремих елемент впливає особливий набір чинників. Тобто, можна розрізнити чинники, які створюють зовнішні та внутрішні ризики. Зовнішні ризики – це події, які є зовнішніми відносно Державної казначейської служби України та ймовірність виникнення яких не пов'язана з виконанням структурними підрозділами та працівниками органів казначейства відповідних процесів, операцій. Відповідно внутрішні ризики – ті, на які може бути здійснено вплив органами казначейської служби. Крім того, усі ризики можна поділити на такі основні категорії: законодавчі ризики; операційно-технологічні ризики; програмно-технічні ризики; кадрові ризики; фінансові ризики.

Ризики казначейського обслуговування видаткової частини є безпосередньо фінансовими ризиками і мають достатньо велику ймовірність настання, що може бути зумовлено:

- неотриманням у повному обсязі запланованих бюджетних надходжень;
- недоведенням бюджетних призначень до одержувачів бюджетних коштів розпорядниками бюджетних коштів;
- нецільовим використанням бюджетних коштів одержувачами бюджетних коштів;
- помилками при складанні кошторисів, а відтак і при їх виконанні;
- порушенням термінів реєстрації бюджетних зобов'язань, встановлених законодавством;
- відсутністю у розпорядника бюджетних коштів бюджетних асигнувань встановлених кошторисом;
- відсутністю затвердженого в установленому порядку паспорта бюджетної програми.

Крім того, казначейські ризики можуть мати суто локальний характер, що має низку причин пов'язаних в основному із порушеннями інформаційних потоків, а саме:

- невчасне надання інформації одержувачам бюджетних коштів;
- невчасне надання інформації головним розпорядникам бюджетних коштів;
- технічні помилки при оформленні платіжних доручень;
- технічні несправності в процесі передачі інформації між учасниками бюджетного процесу.

У кінці 2018 р. прийнято ряд змін до Бюджетного кодексу України. У контексті внесених змін і на виконання частини третьої статті 26 цього кодексу Кабінетом Міністрів України 12.12.2018 р. було прийнято Постанову №1062, якою затверджені Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів. Головним акцентом цього документу є визначення ризиків, що можуть впливати на досягнення цілей організації, і як наслідок – прийняття керівництвом установи рішень щодо їх мінімізації, вдосконалення існуючих чи розробки нових заходів контролю.

Рис.1. Елементи управління ризиками в органах ДКСУ*

Джерело: сформовано автором на основі [5]

Виходячи з наведеного, органи Державної казначейської служби України у своїй діяльності також керуються нормами даного нормативно-правового акту. Згідно нього, керівникам необхідно визначити потенційні події, настання яких можуть негативно вплинути на здатність установи успішно досягати визначених цілей, тобто ідентифікувати ризики. Ідентифікація ризиків здійснюється з метою визначення найбільш ризикових сфер діяльності, зосередження наявних ресурсів для управління найбільш суттєвими з них. Ідентифікація ризиків здійснюється в кожному структурному підрозділі установи (відповідальною особою) за кожним

процесом та операцією – відповідно до функціональних повноважень. Формуючи перелік ризиків, доцільно згрупувати їх за категоріями. Це дає можливість керівництву наочно представити зв'язок між ними.

Наступним етапом є оцінка ризиків, яка передбачає визначення суттєвості впливу визначених ризиків на діяльність органу казначейства, їх наслідки та ймовірність виникнення. При цьому розставляються пріоритети та обираються найбільш важливі ризики. За результатами проведеної ідентифікації та оцінки керівництво має можливість зосередитись на тих аспектах, які є дійсно важливими і потребують додаткової уваги та контролю. Оцінювання ризиків відбувається із врахуванням двох ключових критеріїв: ймовірності їх виникнення та сили впливу.

Подальшим кроком є вибір способу реагування на ризики. На даному етапі, враховуючи результати оцінки ризиків, керівництво приймає рішення: у якій формі реагувати на ризики. Розглядаючи різні варіанти реакції на ризик, керівництво повинно оцінити, який це матиме ефект, які ресурси необхідно буде залучити у співвідношенні до одержаного ефекту. Оцінювання проводиться з метою вибору найбільш оптимального варіанту відповіді на ризик.

Вважаємо що процес управління ризиками є одним з найскладніших і найвідповідальніших у процесі побудови дієвої системи внутрішнього контролю.

Четвертим компонентом є заходи контролю, тобто відповідні правила і процедури, які запроваджуються з метою впливу на ризики та сприяння досягненню цілей організації. Він передбачає встановлення процедур авторизації та підтвердження (зокрема, отримання дозволу відповідальних посадових осіб на виконання операцій шляхом візування, погодження, затвердження документів); розмежування обов'язків між працівниками для зниження ризиків допущення помилок чи протиправних дій та своєчасного виявлення таких дій, тощо. Заходи контролю повинні постійно функціонувати на всіх рівнях управління, діяти для всієї установи, усіх посад, охоплювати усі процеси та операції.

Останній компонент передбачає здійснення моніторингу. Моніторинг – це постійний процес проведення оцінки якості функціонування системи внутрішнього контролю у часі. Інформація про недоліки функціонування внутрішнього контролю повинна надаватися керівництву відповідного рівня. Моніторинг повинен забезпечити адекватне та невідкладне запровадження рекомендацій і пропозицій для усунення наявних та попередження можливих недоліків системи внутрішнього контролю.

Запровадження такої системи побудови внутрішнього контролю забезпечить ефективне проведення реформ системи державного управління, чітко визначить пріоритети діяльності керівника в

державному органі та дозволить йому спрямувати свої зусилля на досягнення стратегічних та операційних цілей установи, не розпорощуючись на поодинокі і мало ризикові фактори.

Таким чином, дослідження природи і специфіки казначейських ризиків, розробка теоретико-методологічної бази та методичного інструментарію управління даними видами ризиків дозволять мінімізувати кількість помилок, ефективно управляти казначейськими ризиками, підвищити якість державних послуг, що надаються органами Державної казначейської служби України, та ефективно та раціонально витратити бюджетні кошти.

Література:

1. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник / за ред. А. Г. Загородного. 2-ге вид., випр. та доп. Львів : Центр Європи, 1997. 396 с.
2. Гаврилишин Б. Д. Економічна енциклопедія. / ред. С. В. Мочерний. Тернопіль : Академіянар, 2002. 214 с.
3. Про затвердження Термінологічної бази системи внутрішнього контролю та аудиту Державного казначейства України: наказ Міністерства фінансів України від 07.10.2008 №417 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v041750608/ed20090227/find?text=%D0%E8%E7%E8%EA%E8#w11> (дата звернення: 01.04.2019).
4. Петлін І. В. Основи визначення та управління ризиками в казначейській системі. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)*. 2014. №1. С. 47–55.
5. Про затвердження Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету міністрів України від 28.09.2011р. №1001 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1062-2018-%D0%BF> (дата звернення: 01.04.2019).

Савіцька Світлана Миколаївна

ст. гр. ФПФМ-11, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидорчук А.А.

ФОРМУВАННЯ ЦІН І ТАРИФІВ НА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ

Житлово-комунальне господарство є складною сферою, до функцій якої належать модернізація та обслуговування житлового фонду, благоустрій територій, організація тепло-, водопостачання, водовідведення, поводження з побутовими відходами тощо. Одним з найскладніших питань у сфері ЖКГ є тарифна політика, яка впливає не тільки на фінансово-економічний стан галузей, що належать до цієї сфери,